

Jarkko Kari

Yliopistokirjastojen kehittämiseen liittyvät tutkimustarpeet*

Jarkko Kari: Yliopistokirjastojen kehittämiseen liittyvät tutkimustarpeet. [Research needs related to developing university libraries] Informaatiotutkimus 2(27), 2008.

This report outlines a national research agenda related to developing university libraries in their changing operational environment. Literature and responses from two Web surveys were collected and analysed for the project. On grounds of the results, the most important research themes were sifted and drafted. As the conceptual framework for the research area, a holistic model is proposed, covering the library (as levels/processes) and the changes in the operational environment. The dimensions of the environment are structural, operational, resource, human and informational changes. The library levels are the library as a whole, inputs, processes, outputs, use, and effects. The library can be examined from both the system and user perspective. The guiding principle would be to study the development of university libraries to meet the needs of the changing universities. The number one theme is library processes and especially the influence of the structural changes in the environment on them.

Address: Jarkko Kari, Department of Information Studies, FI-33014 University of Tampere, Finland, Email: jarkko.kari@uta.fi

1 Johdanto

Muuttuvan maailman myötä suomalaisetkin yliopistokirjastot ovat saapuneet käännekohtaan. Niiden toimintaympäristö muuttuu nyt sellaisella vauhdilla ja sellaisessa laajuudessa, että kirjastojen perinteiset tavat toteuttaa palveluitaan voivat vanhentua hyvinkin nopeasti. Yliopistokirjastot ovat siis uudenlaisten haasteiden edessä. Muutokseen pyritään vastaamaan monilla toimenpiteillä - muun muassa strategisella suunnittelulla (ks. Muhonen ym. 2006) - mutta ne eivät anna riittäviä eväitä käytännön toimenpiteille tai pidemmän aikavälin ennakoinnille. Yliopistokirjastojen ja niiden palvelujen kehittämiseksi tarvitaan systemaattista tietoa tutkimuksen kautta. Tällä

hetkellä tilanne on kuitenkin sen verran epäselvä, ettemme oikeastaan tiedä, mitä pitäisi ensisijaisesti tutkia.

Tätä tutkimusta varten kootun kirjallisuuden perusteella voidaan aihealueen tutkimustarpeista todeta yleisellä tasolla seuraavaa. Aikaisempi kirjastotutkimus kyllä usein kertoo, miten sen tuloksia voi hyödyntää kirjastojen kehittämisessä, mutta itse aiheeseen eli kirjastojen kehittämiseen kohdistunut tutkimus on ollut suhteellisen vähäistä ainakin viime vuosina. Kirjallisuudessa käsitellään monenlaisia yliopistokirjastojen kehittämishaasteita, mutta tavallisesti nämä ymmärretään ammatillisina ongelmina, ei jonakin mikä ratkeaisi tutkimuksen avulla. Tutkimustarpeisiin kiinnitetään kirjallisuudessa huomiota melko satunnaisesti, ja niitä esitetään todennäköisemmin tutkimus- kuin ammatillisessa kirjallisuudessa.

Löysin viisi varteenotettavaa julkaisua, jotka kohdentuvat kirjastoalan tutkimustarpeisiin.

---

*Artikkeli pohjautuu pääosin selvitysprojektin loppuraporttiin (Kari 2008b). Kiitän Tampereen yliopiston informaatiotutkimuksen laitosta infrastruktuurinsa tarjoamisesta käyttöni.

Eldredgen (2001) kyselyyn perustuva selvitys luettelee tutkimuskysymyksiä liittyen terveystieteiden kirjastonhoitajuuteen. Greinerin (1994) bibliografinen essee käsittelee yleisiin kirjastoihin liittyviä tutkimustarpeita eri näkökulmista. Tutkimustarpeita koskien kirjastonhoitajuutta yleensä tarkastelevat katsausartikkelissaan Koufogiannakis ja Crumley (2006). Kirjasto- ja informaatioalan tutkimusprioriteeteista laajemmin kertoo McNicolin ja Daltonin (2004) artikkeli, jonka aineistona oli kirjallisuutta, kyselyvastauksia ja haastatteluita. Walter (2003) puolestaan tarkastelee kirjallisuuden pohjalta artikkelissaan, millaisia tarpeita on tutkia yleistä kirjastopalvelua lapsille ja nuorille. Yhtään tutkimusta ei ole tietävästi tehty nimenomaan yliopistokirjastoja koskevista tutkimustarpeista. Mainituista julkaisuista relevanteimmat teeman ja käsitteilytavan puolesta ovat Eldredgen (2001) sekä McNicolin ja Daltonin (2004) tekstit, joten näitä tullaan (luvussa 4.2) peilaamaan tämän artikkelin tuloksiin.

Suomen yliopistokirjastojen neuvoston aloitteesta ja kotimaisten yliopistollisten informaatiotutkimuksen oppiaineiden tuella ryhdyin selvittämään tutkimustarpeita liittyen yliopistokirjastojen kehittämiseen muuttuvassa toimintaympäristössä. Tavoitteena oli tutkimustarpeiden priorisointi, jotta voitaisiin perustaa tutkimusohjelma. Tarpeista oli kuitenkin tarkoituksenmukaista luoda ensin mahdollisimman laaja-alainen kuva. Tällä tavoin voitiin löytää sellaisia tarpeita, jotka olisivat ehkä muuten jääneet huomaamatta, ja toisaalta voitiin muodostaa perustellumpi ja kokonaisvaltaisempi näkemys tarpeiden tärkeysjärjestyksestä. Menetelmien selostamisen jälkeen tämä kirjoitus vastaa kahteen tutkimuskysymykseen koskien yliopistokirjastojen tutkimustarpeita: 1) Mitkä koetaan toimintaympäristön tärkeimmiksi muutoksiksi? 2) Mitkä koetaan tärkeimmiksi tutkimustarpeiksi? Tulosten pohjalta hahmotellaan tutkimusalue ja esitellään valinnat tutkimuksen painopisteiksi.

2 Menetelmät

2.1 Aineiston kerääminen

McNicol ja Dalton (2004, 168, 170) keräsivät kirjallisuuden lisäksi satoja kyselyvastauksia kirjastoammattilaisilta,

rahoittajilta ja tutkimusorganisaatioilta sekä tekivät puhelinhaastatteluja. Käsillä olevassa tutkimuksessa ei tehty haastatteluja, mutta muuten tutkimusmateriaali oli samankaltaista. Tosin kyselyvastaajien lukumäärä oli tässä vain noin kymmenesosa brittitutkimuksen vastaavasta, johtuen fokuoimisesta yliopistokirjastoihin ja Suomen väkiluvusta. Hanke pohjautui monipuoliseen materiaaliin, sisältäen kotimaista ja ulkomaista, ammatillista ja tieteellistä sekä julkaistua ja julkaisematonta aineistoa. Tätä kerättiin painottaen lähteinä kotimaisia asiantuntijoita ja julkaisuajankohtana vuosia 2006-2007. Pääasiallisena materiaalina oli kirjallisuus ja kyselyvastaukset.

Perusmateriaali koostui yliopistokirjastojen toimintaympäristön muutoksia ja kirjastojen kehittämistä koskevasta *kirjallisuudesta*. Edellisen tapauksessa kerättiin kaikenlaisia julkaisuja yhteiskunnan ja yliopistojen muuttumisesta. Jälkimmäisen tapauksessa suuntauduttiin ensisijaisesti sarjajulkaisuihin, jotka keskittyvät yliopisto- tai tutkimuskirjastoihin. Etsin kirjallisuutta sekä selaillemalla että kohdennetuin hain. Tutkimuksen aiheen kannalta kiinnostavilta vaikuttavia julkaisuja (enimmäkseen artikkeleita ja kirjoja) tuli hankittua yhteensä ainakin 336 kappaletta, mutta suuri osa näistä karsiutui pois tarkemman perehtymisen jälkeen. Käytetyn kirjallisuuden joukossa oli 32 tutkimusta, joissa tarkasteltiin yliopistokirjastojen kehittämistä. Kaiken kaikkiaan löydetyt lähteet sisälsivät aiheen kannalta riittävän ja edustavan otoksen kirjallisuudesta. Julkaisuista löytyi monia erilaisia toimintaympäristön muutoksia ja kirjastojen kehittämiseen liittyviä tutkimustarpeita, mutta niitä oli vaikea asettaa tärkeysjärjestykseen yliopistokirjastojen näkökulmasta. Tässä tarvittiin asiantuntija-apua (vrt. Koufogiannakis & Crumley 2006, 329). Niinpä muutoksista ja tarpeista tehtiin kummastakin erikseen suppea kysely.

Kysely toteutettiin kahdessa vaiheessa. Yliopistokirjastojen toimintaympäristön muutoksista tehtiin kysely (Kysely 1) Suomen yliopistokirjastojen neuvoston jäsenille. Heitä on 27 (<http://www.kansalliskirjasto.fi/kirjastoala/neuvosto/tietoaneuvostosta/jasenet.html>), ja he ovat yliopistokirjastojen johtajia. Kyselystä tiedotettiin Kirjo-sähköpostilistalla, johon kuuluu muitakin kuin neuvoston jäseniä. Itse kyselylomake (ks. Kari 2007, 45-46) oli Webissä. Vastaajia pyydettiin nimeämään viisi vastaushetkellä yliopistokirjastoille tärkeintä muutostrendiä niiden

toimintaympäristössä. Vastaukset oli kirjoitettava itse, ja analyysin helpottamiseksi vastaustila oli rajoitettu 200 merkkiin kutakin muutosta kohden. Kyselyn ajankohtana oli lokakuun 2007 loppupuoli. Vastaukset saatiin 19 henkilöltä. Yksi omalla nimellä annettu vastaus jätettiin pois sillä perusteella, että vastaaja ei ollut neuvoston jäsen. Anonyymejä vastaajia oli viisi, joten vastaajissa saattoi olla muitakin kuin neuvoston jäseniä. Varmuuden vuoksi kuitenkin 18 vastausta otettiin mukaan analyysiin. Olettaen että kaikki vastaajat kuuluivat neuvostoon, vastausprosentti oli 67 eli varsin hyvä. Tärkeyskysymykseen annettiin yhteensä 87 vastausta, kun lähes jokainen osallistuja nimesi viisi muutosta.

Suomalaisten yliopistokirjastojen tutkimustarpeista tehtiin kysely (Kysely 2) yliopistokirjastojen johtajille, informaatiotutkijoille sekä muille yliopistokirjastojen asiantuntijoille. Ensimmäiselle ryhmälle kyselystä tiedotettiin yllä mainitun Kirjo-listan kautta ja toiselle ryhmälle informaatiotutkimuksen oppiaineiden postituslistojen kautta. Kolmannelle ryhmälle tiedottaminen annettiin ensimmäisen ryhmän tehtäväksi, koska muut asiantuntijat olivat lähinnä yliopistokirjastojen johtokuntien jäseniä. Kyselyn ajankohtana oli tammikuun 2008 loppupuoli. Tässäkin tapauksessa kyselylomake (ks. Kari 2008a, 53-54) oli Webissä. Vastaajia pyydettiin nimeämään järjestyksessä viisi tärkeintä tutkimuskohdetta yliopistokirjastojen kehittämiseen liittyen. Lisäohjeeksi annettiin: "Tutkimustarpeet voivat koskea mitä tahansa kirjaston tasoa (esim. panokset, prosessit, tuotokset, käyttö, vaikutukset) tai palvelua".¹

Toiseen kyselyyn vastasi vain 35 henkilöä, ja näistä 34:n vastaukset otettiin mukaan analyysiin. Yksi vastaajista nimittäin myöhemmin kielsi vastaustensa käytön. Vastausprosenttia ei ole mahdollista määrittää tarkasti, sillä vastauspyyntöä tiетävästi välitettiin eteenpäin sellaisillekin henkilöille, jotka eivät ole tiedossani. Luultavasti pyyntö meni vähintään 210 ihmiselle (Kirjo-lista & laitosten listat). Näin vastausprosentti oli korkeintaan noin 16, eli kato oli melkoinen. Oletettavaa on, että kyselyyn ottivat osaa etupäässä ne, jotka pitävät yliopistokirjastojen kehittämiseen liittyviä tutkimustarpeita tärkeinä. Olennaista kyselyssä oli antaa mahdollisimman monelle aihepiiriin asiantuntijalle tilaisuus vaikuttaa tutkimusohjelman muotoutumiseen. Tutkimustarvekysymykseen annettiin yhteensä 134 vastausta, eli kukin osallistuja nimesi

keskimäärin neljä tarvetta.

2.2 Analyysin tekeminen

Laadullisessa analyysissä relevanttien asioiden käsittely perustui yksinkertaisesti aineiston ryhmittelyyn tutkimuskentän osien mukaan, noudattaen kuvioiden 1 ja 2 (luvuissa 3.1.1 & 3.2.1) rakennetta. Sekä kirjastojen osille että toimintaympäristölle valittiin kirjallisuudesta lähtökohdaksi omat typologiansa (ks. mt.). Nämä olivat kuitenkin yleistason viitekehyksiä, eivätkä muutenkaan käyneet suoraan aineiston jäsentämiseksi. Niiden pääluokkia oli siis muokattava analyysivaiheessa, ja myös suurin osa alaluokista jouduttiin muodostamaan induktiivisesti aineiston pohjalta, koska sopivia luokituksia ei löytynyt kirjallisuudesta. Materiaalissa oli havaittavissa enemmän tai vähemmän selviä teemoja. Laajoista teemoista syntyi alaluokkia ja jopa pääluokkia. Joskus aineistossa esiintyi yksittäisiä aiheita, jotka poikkesivat selvästi muista, mutta joiden ympärille ei kannattanut perustaa omaa luokkaansa. Tällaiset 'anomaliat' sijoitettiin pääluokkansa puitteissa kaatoluokkaan nimeltä "sekalaiset". Typologioista pyrittiin muodostamaan hierarkisia (pää- ja alaluokat) sekä johdonmukaisia kokonaisuuksia.

Laadullinen analyysi antoi tutkimusalueelle sisällön ja rakenteen. Se mikä kirjallisuudesta enimmäkseen puuttui ja mitä tutkimus oikeasti kaipasi oli arvioida, mitkä toimintaympäristön muutosulottuvuudet ja yliopistokirjastojen tutkimustarpeet ovat keskeisimpiä. Ensin mainittua selvitettiin ensimmäisen kyselyn avulla, ja jälkimmäistä toisen kyselyn avulla.

Määrällisen analyysin peruseräilyteena oli laskea, kuinka monta havaintoa kussakin luokassa oli, ja näin saatiin eri perspektiivien mukaiset jakaumat. Määrällinen erittely koski sekä pää- että alaluokkia. Kyselyaineistojen analyysissä ensisijaisena tavoitteena oli selvittää, mitkä ovat vastaajien mielestä tärkeimmät ympäristömuutokset ja tutkimustarpeet. Ensin vastaukset koodattiin tärkeysasteikon (1-5) kunkin pykälän alla erikseen pääluokkien mukaan (ks. luvut 3.1.1 & 3.2.1). Sitten luotiin yhdistelmäsarake, johon siis laitettiin kyselyn kaikki vastaukset tärkeysjärjestyksestä piittaamatta. Sitä varten kunkin tärkeysasteen koodaus kuitenkin otettiin mukaan järjestysnumeron mukaisesti painotettuna

käänteisesti. Esimerkiksi viidenneksi tärkeimpiä tutkimustarpeita ei painotettu ollenkaan (kerroin 1), kun taas toisessa ääripäässä kaikkein tärkeimmillä tarpeilla oli viisinkertainen painoarvo (kerroin 5). Toisin sanoen jokaista 5. tärkeintä tarvetta kohden otettiin mukaan laskuihin yksi tärkein tarve viiteen kertaan.

3 Tulokset

3.1 Toimintaympäristön muutokset

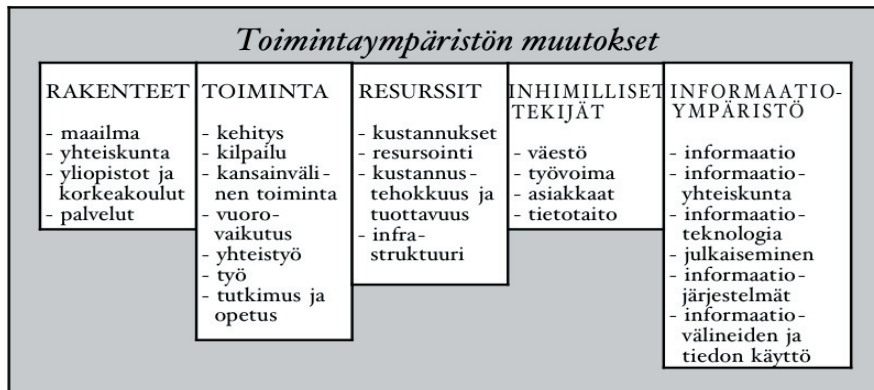
3.1.1 Laadullisesti

Toimintaympäristö voidaan määritellä hyvin yksinkertaisesti: se on kaikki mitä jää tarkasteltavana olevan organisaation ulkopuolelle (ks. Tietopalveluyksikkö 2006, 13) - toisin sanoen se konteksti, jossa organisaatio tekee jotakin. Tässä ollaan kiinnostuneita toimintaympäristön niistä osista, joiden oletetaan jollain tavalla vaikuttavan suomalaisiin yliopistokirjastoihin. Erilaisia toimintaympäristön muutoksia esitettiin aineistossa suuri määrä. Niiden järjestämiseksi oli välttämätöntä luoda tai löytää jonkinlainen perusluokitus. Tällaiseksi muodostui toimintaympäristön *ulottuvuus*, joka tarkoittaa tiettyä osaa tai sektoria toimintaympäristössä. Materiaalin pohjalta ei pystynyt induktiivisesti muodostamaan yleistä ja vankkaa luokitusta muutoksista.

Lähtökohdaksi tarvittiin ‘valmis’ teoreettinen jäsennys. Tällainen löytyi kuin tilauksesta opetusministeriön hallinnonalan tietohallinto-

strategiasta vuosille 2006-2015. Sen mukaan alkuperäisessä ns. PESTE-mallissa on neljä luokkaa: poliittiset, taloudelliset, sosiaaliset ja teknologiset muutostekijät. (Tietopalveluyksikkö 2006, 13.) Myöhemmin paljastui toisista lähteistä, että luettelosta puuttuu yksi luokka - nimittäin ekologiset muutokset (ks. esim. Meristö & Karjalainen 2001, 8). Tällä ei kuitenkaan ole tutkimuksen kannalta juurikaan merkitystä, koska yliopistokirjastokirjallisuudessa ja -kyselyissä luontoon liittyvät asiat eivät tulleet esille oikeastaan ollenkaan. PESTE-malli ei suoraan käynyt tämän raportin aineiston tyypittelyyn, vaan sitä soveltaen muutokset jaettiin viiteen haaraan toimintaympäristön ulottuvuuksien mukaisesti: rakenteelliset, toiminnalliset, resurssi-, inhimilliset ja informaatioympäristön muutokset.

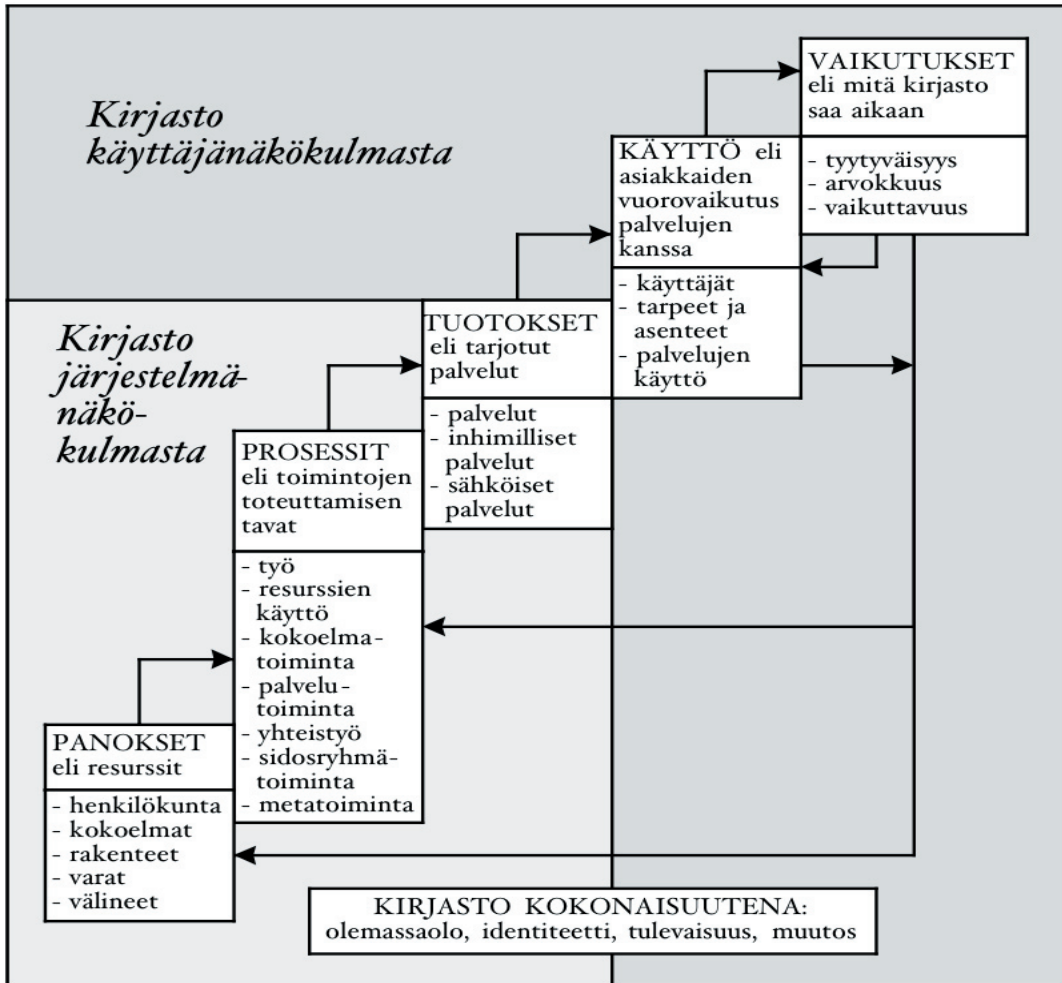
Käsillä olevassa tutkimuksessa toiminnalliset muutokset on siis varsinaisesti uusi kategoria. Poliittis-organisatoristen muutosten korvaamista rakenteellisilla ja toiminnallisilla muutoksilla puoltaa paitsi tunnettu teoreettinen jako sosiologiasta (structure vs. action), myös se tosiseikka, että osa aineistosta olisi muuten jäänyt neliluokituksen ulkopuolelle. Teknologisia muutoksia vastaavat tässä lähinnä informaatioympäristön muutokset. Muutosulottuvuudet ovat kuitenkin jossain määrin päällekkäisiä - esim. infrastruktuuri sijoittuu resurssi- ja rakenteellisten muutosten välimaastoon. Kukin muutosulottuvuus jaettiin vielä osa-alueisiin aineiston pohjalta. Näin materiaalin erittely tapahtui kuviossa 1 esitetyn typologian mukaisesti.

Kuvio 1. Yliopistokirjaston toimintaympäristön muutosulottuvuudet osa-alueineen

Taulukko 1. Yliopistokirjastojen toimintaympäristön tärkeimmät muutokset Kyselyn 1 mukaan (87 vastausta; painotettu n=266)

	<i>painotettu</i>	<i>f</i>	%
Rakenteelliset muutokset		110	41,4
yliopistot ja korkeakoulut		98	36,8
yleiset		6	2,3
maailma		2	0,8
palvelut		2	0,8
yhteiskunta		2	0,8
Informaatioympäristön muutokset		65	24,4
julkaiseminen		16	6,0
informaatiovälineiden ja tiedon käyttö		13	4,9
informaatio		12	4,5
informaatiojärjestelmät		12	4,5
informaatioteknologia		5	1,9
informaatioyhteiskunta		4	1,5
yleiset		3	1,1
Toiminnalliset muutokset		46	17,3
tutkimus ja opetus		14	5,3
kansainvälinen toiminta		10	3,8
työ		7	2,6
vuorovaikutus		6	2,3
yhteistyö		4	1,5
kilpailu		3	1,1
kehitys		1	0,4
yleiset		1	0,4
Resurssimuutokset		26	9,8
kustannustehokkuus ja tuottavuus		14	5,3
resursointi		9	3,4
kustannukset		3	1,1
infrastruktuuri		0	0,0
Inhimilliset muutokset		19	7,1
asiakkaat		10	3,8
tietotaito		7	2,6
työvoima		2	0,8
väestö		0	0,0
Yhteensä		266	100,0

Kuvio 2. Kirjaston osat ja näiden vuorovaikutus tasoittain/vaiheittain

3.1.2 Määrällisesti

Määrällisen analyysin perusteella voidaan sanoa, että Suomen yliopistokirjastojen neuvoston jäsenten mielestä muutosolottuvuuksien tärkeysjärjestys (prosenttiosuuksineen; 87 vastausta, painotettu n=266) näytti olevan (ks. taulukko 1): 1. rakenteelliset muutokset (41 %), 2. informaatioympäristön muutokset (24 %), 3. toiminnalliset muutokset (17 %), 4. resurssimuutokset (10 %) ja 5. inhimilliset muutokset (7 %). Rakenteelliset muutokset koettiin siis selvästi keskeisimpänä olottuvuutena, kun taas inhimillisillä muutoksilla ei ilmeisesti ollut paljoakaan merkitystä. Kuvaavaa on, että

kukaan vastanneista ei pitänyt jotain inhimillistä muutosta kaikkein tärkeimpänä muutoksena yliopistokirjastojen toimintaympäristössä.

3.2 Tutkimustarpeet

3.2.1 Laadullisesti

Myös tutkimustarpeiden skaala oli laaja, eikä niiden jäsentäminen onnistunut helposti. Jostakin oli etsittävä sopiva *typologia* kirjaston eri faseteista (puolista tai osista). Kandidaatteja löytyi 11:stä eri lähteestä. Jokainen luokitus on enemmän tai vähemmän erilainen kuin muut, eikä mikään niistä ole täydellinen. Yksi lähestymistapa

kuitenkin nousi ylitse muiden, koska se on kaikkein kattavin ja sitä käsitellään useammassa lähteessä. Kyseessä on yleinen organisaatioiden järjestelmämalli, jota käytetään ainakin toiminnan ja tulosten arvioinnissa (Brophy 2006, 8). Viitekehyksessä organisaation elementit muodostavat kokonaisvaltaisen hierarkian tai prosessin, jonka tasot tai vaiheet ovat läheisessä yhteydessä toisiinsa. Lähtökohdaksi otettiin viisiportainen malli, joka on melkein samanlainen Brophyllä (mt.) ja Revillillä (1985, 109-110). Kun otettiin mukaan vielä aineistosta nousseet (etupäässä ala-) luokat, saatiin kuviossa 2 näkyvä käsitteellinen jäsenyys.

Kuten kuvioista 2 näkyy, organisaatioiden voidaan ajatella käyttävän *panoksia* luodessaan *prosessien* kautta *tuotoksia*. Näitä voidaan sitten *käyttää*, mistä seuraa *vaikutuksia*. (Vrt. esim. Brophy 2006, 8.) Toisaalta vaikutukset muovaavat käyttöä, ja käyttö ja vaikutukset muovaavat panoksia ja prosesseja. Revillin mukaan vaikutukset ovat kokonaisuuden korkein ja tärkein taso. Ei ole kuitenkaan viisasta laiminlyödä alempien tasojen tarkastelua. (Revill 1985, 109.) Revilliltä on peräisin myös mallin jako järjestelmä- ja käyttäjänäkökulmaan, johon ovat tuki monet muutkin kiinnittäneet huomiota (klassisena esimerkkinä Dervin & Nilan 1986).

Viitekehystä voidaan kokonaisuutena lukea ainakin kahdella eri tavalla. Ymmärrettäessä kirjaston elementit *tasoittain* (ala-ylä) malli ilmaisee käsitteiden väliset suhteet, kun taas *vaihenäkökulmasta* (vasen-oikea) voidaan nähdä kirjasto prosessina. Tässä tutkimuksessa kuvion 2 malli palvelee lähinnä tutkimuskentän jäsentämistä. Ikosen (1991, 27) suomennoksia mukailien mallin pääkomponentteja kutsutaan tästä lähtien johdonmukaisuuden vuoksi ”tasoiksi” ja niiden osia ”kohteiksi”, vaikka myös vaiheajattelu on taustalla mukana. Kirjallisuudesta puuttui luokka ”kirjasto kokonaisuutena”. Tämä kattaa koko kirjaston, kuvaten sen yleisiä ominaisuuksia. Luokkaa ei voi siis sitoa mihinkään yksittäiseen tasoon. Luonnollisesti sekä toimintaympäristön että kirjaston mallit ovat yksinään riittämättömiä, ja siksi ne yhdistetään kokonaisvaltaiseksi viitekehyykseksi (luvussa 4.1).

3.2.2 Määrällisesti

Yksittäisiä, relevantteja tutkimustarpeita havaittiin koko aineistossa 288 kappaletta, eli selvästikään tutkimusaiheista ei ole pulaa. Tutkimustarpeiden laaja skaala merkitsee sitä, että melkein mikä tahansa kirjaston osalualue on tutkimuksen arvoinen. Yliopistojen kirjastonjohtajille, (informaatio)tutkijoille ja muille kirjastoasiantuntijoille osoitetun kyselyn avulla voitiin määrittää, mitkä ovat heidän mielestään tärkeimmät tutkimustarpeet yliopistokirjastojen kehittämiseen liittyen. Tutkimustarvealueiden tärkeysasteen mukaisesti painotetut jakaumat (ks. luku 2.2) näkyvät taulukossa 2. Tasoista keskeisimpänä pidettiin kirjastojen prosesseja (vajaa kolmannes) ja marginaalisimpana vaikutuksia (n. kahdes-toistaosa). Kohteiden jakaumassa esiintyi suurempia eroja. Kaikkein tärkein aihepiiri oli nähtävästi henkilökunta ja toiseksi tärkein vaikuttavuus. Sen sijaan inhimilliset palvelut eivät nousseet esille kyselyssä ollenkaan.

Yleisen kirjastomallin linssin läpi katsottuna tutkimusta nähtävästi kaivattiin selvästi enemmän *järjestelmänäkökulmasta* (panokset, prosessit & tuotokset) kuin *käyttäjänäkökulmasta* (käyttö & vaikutukset). Käyttäjäperspektiivin osuus oli ainoastaan neljännes. Seuraavassa luvussa otetaan tarkemmin kantaa siihen, miten yliopistokirjastojen kehittämiseen liittyvää tutkimusta olisi sisällöllisesti syytä suunnata erityisesti kyselyjen valossa.

4 Pohdinta

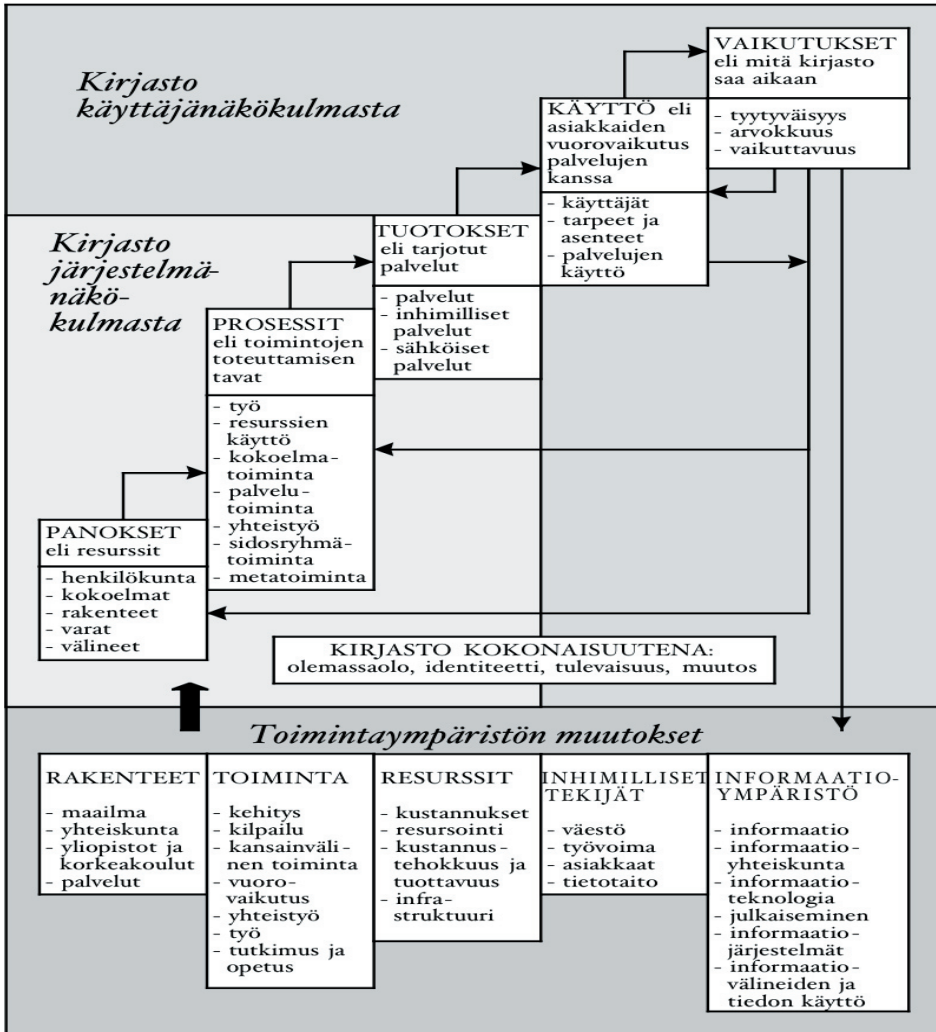
4.1 Viitekehys

Kuviossa 3 näkyvät lähes kaikki aihepiirit, joita yliopistokirjastoihin liittyen voi tutkia. Viitekehys sai alkunsa kirjallisuudessa esitetyistä malleista, mutta näitä jouduttiin muokkaamaan ja täsmentämään tutkimusaineiston pohjalta, koska ne eivät suoraan soveltuneet materiaalin jäsentämiseksi. Viitekehys räätälöitiin tutkimuksen tarpeisiin seuraavasti. Ensinnäkin yliopistokirjastojen ja niiden toimintaympäristön mallit, jotka olivat aluksi täysin erillisiä, yhdistettiin. Toiseksi toimintaympäristön ulottuvuudet rakennettiin yliopistokirjastojen näkökulmasta. Kolmanneksi kirjastopuolelle tuli uusi ominaisuuskäsite ”kirjasto kokonaisuutena”.

Taulukko 2. Tärkeimmät tutkimustarvealueet Kyselyn 2 mukaan (116 vastausta; toimintaympäristö poistettu; painotettu n=378)

Taso	f (painotettu)	%	Kohteet	f (painotettu)	%
Prosessit	112	29,6	Palvelutoiminta	19	5,0
			Yleistä	17	4,5
			Yhteistyö	16	4,2
			Metatoiminta	14	3,7
			Työ	14	3,7
			Kokoelmatoiminta	11	2,9
			Sidosryhmätoiminta	11	2,9
			Resurssien käyttö	10	2,6
Panokset	88	23,3	Henkilökunta	28	7,4
			Rakenteet	19	5,0
			Kokoelmat	13	3,4
			Välineet	12	3,2
			Varat	8	2,1
			Yleistä	8	2,1
Käyttö	66	17,5	Palvelujen käyttö	24	6,3
			Tarpeet ja asenteet	23	6,1
			Käyttäjät	19	5,0
Kirjasto kokonaisuutena	42	11,1	Identiteetti	21	5,6
			Sekalaista	7	1,9
			Muutos	5	1,3
			Tulevaisuus	5	1,3
			Olemassaolo	4	1,1
Tuotokset	39	10,3	Palvelut	21	5,6
			Sähköiset palvelut	18	4,8
			Inhimilliset palvelut	0	0,0
Vaikutukset	31	8,2	Vaikuttavuus	27	7,1
			Tyytyväisyys	3	0,8
			Arvokkuus	1	0,3
Yhteensä	378	100,0		378	99,9

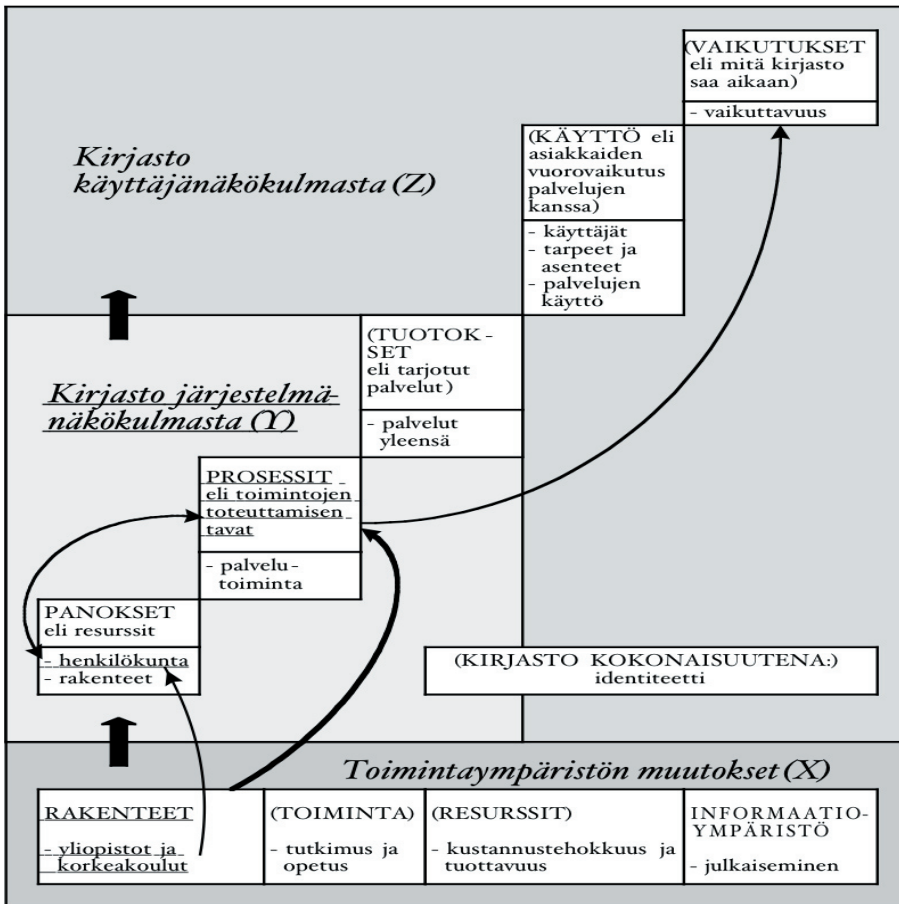

Kuvio 3. Kirjaston tasot/vaiheet, toimintaympäristön muutokset ja niiden vuorovaikutus

Neljänneksi kirjastovaiheiden kohteet (jotka luetellaan kuvion 3 viidessä ylimmässä valkoisessa laatikossa) korvasivat aiemmat, kirjallisuudesta löydetty kohteet, jotka olivat pikemminkin esimerkkejä.

Kuvion 3 malli koostuu kahdesta pääosasta: toimintaympäristön muutoksista ja kirjastoista. Edellistä selitetään tarkemmin luvussa 3.1.1 ja jälkimmäistä luvussa 3.2.1. Täten enää puuttuu pääosien välisen vuorovaikutuksen kuvaus. Nuolet vihjaavat, että toimintaympäristö vaikuttaa kirjastoihin enemmän kuin kirjastot toimintaympäristöön. Sinikaran (2007, 212) lausumalla “kenelläkään ei ole vielä varmuutta

siitä, [...] millaisia vaikutuksia globalisoituvalla tiedonvälityksellä tulee olemaan kirjastoihin” on yleisempikin viesti muutosten arvioinnista: etukäteen voimme esittää vain valistuneita arvauksia siitä, miten mikäkin toimintaympäristön muutos tulee vaikuttamaan yliopistokirjastoihin. Kooste muutosten mahdollisista vaikutuksista löytyy hankkeen ensimmäisestä väliraportista (Kari 2007, 36-38). Potentiaalisesti toimintaympäristön muutoksilla näyttäisi olevan suora merkitys yliopistokirjastojen melkein pä kaikille aspekteille, tosin vain järjestelmänäkökulmasta (panokset, prosessit & tuotokset) katsottuna. Toimintaympäristö vaikuttaa myös kirjasto-

Kuvio 4. Tutkimuskentän ensi- ja toissijaiset tutkimusalueet (sulkeistetut mukana vain käsitteinä) sekä näiden välille oletetut tärkeimmät suhteet

prosessin käyttäjävaiheeseen, mutta tämän oletetaan tapahtuvan järjestelmävaiheen suodattamana - toisin sanoen kirjasto itsessään on tavallaan väliintuleva muuttuja.

Yliopistokirjastot eivät ole täysin olosuhteiden armoilla, vaan niillä on mahdollisuutensa vaikuttaa toimintaympäristön muutoksiin esimerkiksi omalla palvelutyöllään. Hypoteesina on, että kirjastojen toiminta heijastuu niiden käyttäjien kautta laajemmalle ympäristöön. Vaikutusmahdollisuudet ovat luonnollisesti varsin rajalliset, ja siksi kirjastojen on samalla pyrittävä sopeutumaan muutoksen virtaan uudistamalla itseään.

4.2 Keskeiset tutkimusteemat

Tämä alaluku on tutkimuksen merkittävin tekstiosuus, sillä tässä siivilöidään ja luonnostellaan tärkeimpiä tutkimusaiheita. Aihepiirien priorisoinnin perustaksi valittiin toisen kyselyn vastaukset (ks. luku 3.2.2). Yliopistokirjastojen toimintaympäristöä koskevat tutkimustarpeet kuitenkin asetettiin tärkeysjärjestykseen ensimmäisen kyselyn perusteella (ks. luku 3.1.2), sillä ne eivät lähtökohtaisesti kuuluneet toisen kyselyn piiriin.

Käsittely nojautuu edellisen alaluvun viitekehukseen, jonka mukaan tutkimuskentän käsitteelliset *pääalueet* ovat toimintaympäristön muutokset, kirjasto järjestelmänäkökulmasta ja kirjasto käyttäjänäkökulmasta. Peruslinja-

uksena on, että toimintaympäristö (X) toimii kirjastojärjestelmän (Y) kontekstina, ja kirjastojärjestelmä puolestaan heijastuu käyttäjänäkökulmaan (Z). Näistä muodostuu vaikutusketju X→Y→Z, jossa tutkimuksellisesti tärkein komponentti on Y eli kirjasto järjestelmänäkökulmasta. Kaikkia osakokonaisuuksia on syytä tutkia, mutta X:ää ja Z:aa tulisi analysoida vain Y:n yhteydessä, ei yksinään. Sen sijaan Y:tä voi tarkastella myös ilman X:ää ja Z:aa.

Ensisijainen *taso* toimintaympäristön osalta on rakenteelliset muutokset, ja toissijaisena tasona on informaatioympäristön muutokset; yliopistokirjaston puolella ensisijainen taso

on prosessit ja toissijainen taso panokset (ks. kuvio 4). Edellisten vaikutuksia jälkimmäisiin olisi tutkittava, ja tutkimusalueen sydämessä on toimintaympäristön rakenteellisten muutosten vaikutukset kirjastoprosesseihin. Muut suositeltavimmat tutkimusasetelmat ovat informaatioympäristön muutosten vaikutukset kirjastojen prosesseihin ja rakenteellisten muutosten vaikutukset kirjastojen panoksiin. Eräs uskalias aihe olisi tutkia, miten informaatioympäristön muutokset vaikuttavat yliopistokirjastojen käyttöön. Tämä on kirjastojen kannalta hieman arkaluonteinen kysymys, johtuen kilpailun kiristymisestä informaation välittämisen markkinoilla.

Taulukko 3. Tärkeimmät kirjastotutkimuksen kohteet eri tutkimuksissa

Tämä tutkimus (2008): yliopistokirjastot	Eldredge (2001): kirjastonhoitajuus terveystieteissä	McNicol & Dalton (2004): kirjasto- ja informaatioala
<i>identiteetti:</i> kirjastojen roolit		
	resurssit	TVT (tieto- ja viestintäteknologia)
<i>henkilökunta:</i> ammattikunta, henkilöstöstrategiat, tietotaito, ammatillinen kehittyminen	<ul style="list-style-type: none"> • kliiniset kirjastonhoitajat • lääketieteellisen kirjastonhoitajan rooli 	<ul style="list-style-type: none"> • henkilöstö • henkilöstön kehittäminen
		terveystieto
<i>rakenteet:</i> kirjasto-organisaatio, fyysiset tilat		
	johtaminen	kirjasto- ja tietojohdaminen
		verkostointi/linkittyminen
<i>palvelutoiminta:</i> palvelujen tuottaminen, palvelujen tarjoaminen, tiedon tarjoaminen, opetus	kirjastotaitojen opetus	sosiaalinen sisällyttäminen
<i>palvelut yleensä:</i> vanhat ja uudet palvelut, palvelujen kehittäminen, palvelujen luonne, palvelujen mittakaava, ulkopuoliset palvelut		sähköiset tietopalvelut
<i>käyttäjät:</i> käyttäjien ominaisuudet		käyttäjät
<i>käyttäjien tarpeet ja asenteet:</i> kaikenlaiset tarpeet, tietyt tarpeet, asenteet		käyttäjien tarpeet
<i>palvelujen käyttö:</i> käytettävyys, käyttö laadullisesti, käytön määrä, tiedonhaku	tiedonetsintä	
<i>vaikuttavuus:</i> vaikutusten kohteet, vaikuttavuuden mittaaminen	lääketieteellisen kirjastonhoitajan vaikutus	<ul style="list-style-type: none"> • kirjasto- ja tietopalvelujen vaikutukset • opetus, oppiminen ja tiedolliset taidot

Toimintaympäristön *kohteista* ensisijainen on yliopistojen rakenteelliset muutokset, ja toissijaisiin lukeutuvat tutkimus ja opetus, kustannustehokkuus ja tuottavuus sekä julkaiseminen; kirjaston kohteista ensisijainen on henkilökunta, ja toissijaisiin kuuluvat kirjaston identiteetti, rakenteet, palvelutoiminta, kirjaston palvelut yleensä, kirjaston käyttäjät, käyttäjien tarpeet ja asenteet, palvelujen käyttö sekä kirjaston vaikuttavuus. Pääperiaatteena voisi olla tutkia kohteiden välisiä suhteita edellä esitetyn $X \rightarrow Y \rightarrow Z$ -mallin mukaisesti. Kaikkein tärkein suhde on yliopistojen rakennemuutosten vaikutukset kirjastohenkilökuntaan. Sitävastoin kirjastojen identiteetti on 'anomalia', koska sitä voidaan katsoa sekä järjestelmä- että käyttäjänäkökulmasta. Sen yhteys muihin kirjastokohteisiin on epäselvä, ja siksi suhdetta olisi hyvä analysoida. Tämä ei ole kuitenkaan keskeisimpien tehtävien joukossa. Tutkimustarveaineistojen luokittelun (Kari 2008a, 14-39) perusteella tärkeimmät kirjastokohteet voidaan edelleen jakaa konkreettisempiin *aihepiireihin*, jotka näkyvät taulukon 3 ensimmäisessä sarakkeessa. Muitakin aihepiirejä varmasti on, mutta ne eivät nousseet esille tutkimustarpeissa.

Taulukossa 3 on tämän tutkimuksen rinnalle myös asetettu kaksi muuta tutkimusta, joissa on priorisoitu kirjastoalan tutkimustarpeita. Verrattaessa tutkimuksia (taulukon riveittäin) on keskeisimpien tutkimusta kaipaavien kirjastokohteiden osalta havaittavissa sekä yhtäläisyyksiä että eroja. Suurin osa (seitsemän yhdeksästä) tämän tutkimuksen kohteista on samoja kuin aikaisemmissakin tutkimuksissa. Niitä ovat erityisesti henkilökunta, palvelutoiminta ja vaikuttavuus. Jotkin kohteista - identiteetti ja rakenteet - eivät nousseet esille tutkimustarpeina Eldredgellä (2001, 9-14, 17) tai McNicolilla ja Daltonilla (2004, 171-172) lainkaan. Toisaalta noissa tutkimuksissa oli sellaisia tutkimusprioriteetteja, jotka eivät ole oman aineistoni valossa niin olennaisia. Näihin lukeutuvat tieto- ja viestintäteknologia sekä tieto (resursseina), johtaminen ja verkostointi. Kirjastotutkimuksessa on siis ilmeisesti kaikille sektoreille yhteisiä, mutta myös sektorien omia intressejä. Lisäksi erilaiset priorisoinnit saattavat heijastaa kulttuurista tai ajallista variaatiota.

Holistisesti ajatellen tässä artikkelissa hahmotellulla tutkimusrintamalla **johtoa jatkuksena tulisi olla tutkia yliopistokirjastojen**

kehittämistä vastaamaan muuttuvien yliopistojen tarpeisiin. Tämä ydin muodostuu kaiken kaikkiaan viidestä yhteen kytketystä tutkimusteemasta (ks. kuvio 4):

- yliopistokirjastojen prosessien kehittäminen
- toimintaympäristön rakenteellisten muutosten vaikutukset yliopistokirjastojen prosesseihin
- yliopistojen rakennemuutosten vaikutukset yliopistokirjastojen henkilökuntaan
- yliopistokirjastojen henkilökunnan ja prosessien vuorovaikutus
- yliopistokirjastojen prosessien kehittämisen vaikutukset kirjastojen vaikuttavuuteen (tutkimuksen ja opetuksen kannalta).

Mainittujen teema-alueiden puitteissa voidaan luonnollisesti tehdä hyvin monenlaista tutkimusta. Liitteeseen koottiinkin tutkimustarveaineistosta havainnollistavia esimerkkejä mahdollisista tutkimusaiheista kuhunkin teemaan liittyen.

5 Lopuksi

Tässä raportissa hahmoteltiin kansallisesta näkökulmasta tutkimusaluetta liittyen yliopistokirjastojen kehittämiseen niiden muuttuvassa toimintaympäristössä. Projektin toteutus pohjautui kirjallisuuden ja kahden lomakekyselyn vastausten keräämiseen ja analysoimiseen (laadullisesti ja määrällisesti). Tulosten perusteella siivilöitiin ja luonnosteltiin tärkeimpiä tutkimusteemoja.

Tutkimuksen perusteltavuus kumpuaa ennen kaikkea yliopistokirjastojen kehittämistarpeista tilanteesta, jossa niiden toimintaympäristö on nopean muutoksen tilassa. Yliopistokirjastot tahtovat toimia proaktiivisesti, löytää innovatiivisia ratkaisuja sekä tukea yliopistojen toimintaa. Tutkijoiden päätavoitteena tulisikin olla tuottaa sellaista tutkittua tietoa, jota voidaan soveltaa kirjastojen suunnittelu- ja kehitystyöhön. Tieteellisiä tavoitteita ja kriittisyyttä ei pidä kuitenkaan unohtaa. Tutkimusalueen käsitteelliseksi viitekehikseksi esitetään kokonaisvaltaista mallia, joka kattaa toimintaympäristön muutokset ja kirjaston (tasoina/prosessina). Toimintaympäristön ulottuvuudet ovat rakenteelliset, toiminnalliset, resurssi-, inhimilliset ja informaatioympäristön muutokset. Kirjaston tasot puolestaan ovat kirjasto kokonaisuutena, panokset, prosessit, tuotokset, käyttö ja vaikutukset. Kirjastoa voidaan tarkastella sekä järjestelmä- että käyttäjänäkökulmasta. Johtoa jatkuksena olisi tutkia yliopistokirjastojen

kehittämistä vastaamaan muuttuvien yliopistojen tarpeisiin. Ykkösteemana on kirjastoprosessit ja erityisesti toimintaympäristön rakenteellisten muutosten vaikutukset niihin.

Siltä osin kuin aikaisempien tutkimusten tulokset ovat vertailukelpoisia käsillä olevan tutkimuksen tulosten kanssa, tässä artikkelissa päädyttiin oikeastaan hämmästyttävän samankaltaiseen tutkimuskohteiden priorisointiin. Tutkimuksellani on kuitenkin tieteellisessä mielessä kolme selvää kontribuutiota kirjastotutkimustarvekirjallisuuteen:

1. se kiinnittää huomiota myös kirjastojen toimintaympäristöön
2. se käsittelee tutkimustarpeita myös abstraktilla tasolla ja näin kehittää alan teoriaa
3. se kykenee määrittämään tutkimustarpeiden tarkan tärkeysjärjestyksen.

Tutkimuksella pitäisi luonnollisesti olla merkitystä myös yliopistokirjastoihin liittyvän tutkimuksen suuntaamisessa. Tässä artikkelissa oli mahdollista tarkastella tutkimustarpeita ainoastaan pääpiirteissään; selvityksen loppuraportissa (Kari 2008b) on yksityiskohtaisempaa tietoa tarpeista sekä suosituksia tutkimuksen toteuttamistavoista. Perusteilla on kansallinen, tieteidenvälinen tutkimusohjelma, jolla pyritään laajentamaan ja tehostamaan yliopistokirjastotutkimusta sekä vastaamaan kirjastojen kehittämistarpeisiin.

Hyväksytty julkaistavaksi 10.7.2008.

Viite

- ¹ Ks. luku 3.2.1.

Lähteet

- Brophy, Peter (2006). *Measuring library performance: principles and techniques*. London: Facet Publishing.
- Dervin, Brenda & Nilan, Michael (1986). *Information needs and uses*. *Annual Review of Information Science and Technology* 21:3-33
- Eldredge, Jon (2001). *The most relevant and answerable research questions facing the practice of health sciences librarianship*. *Hypothesis* 15(1): 9-14, 17
- Greiner, Joy M. (1994). *Research issues in public librarianship: a bibliographic essay*. *Research issues in public librarianship: trends for the future* (toim. Joy M. Greiner), s. 211-220. *Contributions in Librarianship and Information Science* 80. Westport: Greenwood Press.
- Ikonen, Riitta (1991). *Kirjaston toiminnan ja tulosten mittaaminen*. Helsinki: Kirjastopalvelu.
- Kari, Jarkko (2007). *Yliopistokirjastojen tutkimustarpeet - osa 1: selvitys toimintaympäristön muutoksista*. Tampere: kirjoittaja. URL: <http://www.uta.fi/~csjakar/kirjastonselvitys1.pdf> (29.4.2008)
- Kari, Jarkko (2008a). *Yliopistokirjastojen tutkimustarpeet - osa 2: selvitys tutkimustarpeista*. Tampere: kirjoittaja. URL: <http://www.uta.fi/~csjakar/kirjastonselvitys2.pdf> (29.4.2008)
- Kari, Jarkko (2008b). *Yliopistokirjastojen tutkimustarpeet -selvityksen loppuraportti: tutkimusohjelman hahmottelua*. *Informaatiotutkimuksen laitoksen selvityksiä* 1/2008. Tampere: Tampereen yliopisto. URL: <http://www.info.uta.fi/julkaisut/selvityksia.php> (12.5.2008)
- Koufogiannakis, Denise & Crumley, Ellen (2006). *Research in librarianship: issues to consider*. *Library Hi Tech* 24(3):324-340
- McNicol, Sarah & Dalton, Pete (2004). *Striking a balance: priorities for research in LIS*. *Library Review* 53(3):167-176
- Meristö, Tarja & Karjalainen, Juha (2001). *Kone 2015 - visiot ja skenaariot teknologiaohjelman valmistelun tueksi: loppuraportti*. *CoFi Report* 3/2001. [Turku]: Åbo Akademi University.
- Muhonen, Ari; Hämynen, Helena; Saarti, Jarmo; Hormia-Poutanen, Kristiina; Mylly, Heli; Ala-Peijari, Esko; Vatanen, Pirjo & Mattila, Helena [2006]. *Suomen yliopistokirjastojen neuvoston strategia vuosille 2007-2012: Suomen yliopistokirjastot - tutkimuksen ja oppimisen infrastruktuurin ydin*. Helsinki: Suomen yliopistokirjastojen neuvosto. URL: <http://www.kansalliskirjasto.fi/kirjastoala/neuvosto/strategia.html> (4.9.2007)
- Revill, Don H. (1985). *The measurement of performance. The management of polytechnic libraries* (toim. John Cowley), s. 104-134. Aldershot: Gower.
- Sinikara, Kaisa. (2007). *Ammatti, ihminen ja maailmankuva murroksessa: tutkimus yliopistokirjastoista ja kirjastonhoitajista tietoyhteiskuntakaudella 1970-2005*. Väitöskirja. Helsinki: Helsingin yliopisto.
- Tietopalveluyksikkö (2006). *Opetusministeriön hallinnonalan tietohallintostrategia 2006-2015*. Opetusministeriön julkaisuja 2006:52. [Helsinki].

Walter, Virginia A. (2003). Public library service to children and teens: a research agenda. *Library Trends* 51(4):571-589

Liite

Esimerkkejä tutkimusaiheista teemoittain

(lähde: Kari 2008a, 11-39)

Yliopistokirjastojen prosessien kehittäminen

Minkälaisia lähiajan haasteita yliopistokirjastojen toimintaan liittyy, ja miten niihin voi vastata?

Kirjaston perustehtävät uudessa toimintaympäristössä.

Kirjastojen perustoimintojen kehittäminen vastaamaan nykypäivän vaatimuksia.

Käytännön toimintojen sujuvuus.

Toimintaympäristön rakenteellisten muutosten vaikutukset kirjastoprosesseihin

Hallinnollisten muutosten (esim. yliopistofuusiot, palvelutuottajien uudelleenjärjestäytyminen, rahoituskuviot) aikaansaamat mahdollisuudet ja esteet.

Yliopistojen rakenteelliset muutokset ja näiden vaikutukset yliopistokirjastojen toimintaan.

Mitä tulevaisuudennäkymät edellyttävät tulevaisuuden kirjastotyöltä?

Tieteenalakohtaisten tarpeiden huomioon ottaminen on vaikeaa organisaatioiden yhdistämistapa-uksissa. Miten palvelujen räätälöinti hoidetaan?

Miten toteutetaan palvelut (yliopiston) yksiköille, jotka eivät ole 'tässä' (fyysisesti)?

Yliopistojen rakennemuutosten vaikutukset yliopistokirjastojen henkilökuntaan

Rakenteellinen kehittäminen: mitä etuja tai haittoja seuraa nykyistä tiiviimmästä keskittämisestä (sekä yliopistojen sisällä että niiden välillä), ja onko kyseessä palvelujen tosiasiallinen parantaminen vai pelkkä kustannussäästötoimenpide?

Yliopistokirjastojen johtaminen ja johtajuus muutoksessa.

Yliopistokirjastojen henkilökunnan ja prosessien vuorovaikutus

Kirjastojen tehokkuuteen vaikuttavat toiminnan sisäiset tekijät ja kirjaston kontekstin tekijät.

Resurssien järkevä käyttö.

Miten yliopistokirjastot voisivat yhteisesti tukea kirjastojen kansainvälistymistä sekä tietämystä tulevaisuuden tekniikasta ja järjestelmistä?

Yliopistokirjastojen prosessien kehittämisen vaikutukset kirjastojen vaikuttavuuteen

Kirjastojen kyky tukea yliopistojen kansainvälistymistä.

Palveluiden ja informaatioresurssien tarjonnan vaikutukset opettajien, tutkijain ja opiskelijoiden toimintaan, ts. mitä vaikutuksia toiminnalla (esim. informaatiolukutaidon ja tiedonhallinnan opetuksella) on palveltavan yhteisön jäsenten toimintaan (tutkimukseen, opetukseen, oppimiseen)?

Millaisia tiedepoliittisia päätöksiä kirjastoissa tehdään (esim. tietyllä tavalla suuntaamalla hankintoja, karsimalla kokoelmia, muuttamalla palvelukonseptia)? Onko näillä päätöksillä vaikutuksia tutkimuksen edellytyksiin nyt tai pidemmällä aikavälillä?

Miten kirjastojen toiminta vaikuttaa opiskelijoiden opiskeluaikojen lyhenemiseen ja tehtyjen oppinnäytetöiden tasoon?